

Rodičovský bonus by utopili v lyžičke vody

Autor: Vladimír Palko

Dátum: september 2021

Zdroj : [Rodičovský bonus by utopili v lyžičke vody \(dennikstandard.sk\)](#)

Vladimír Palko systematicky reaguje na všetky námietky voči rodičovskému bonusu. Tentokrát ide o reakciu na Tomáša Hellebrandta a bývalého ministra práce Jozefa Mihála.

Treba povedať, že okolo rodičovského dôchodkového bonusu prebieha už rok vcelku živá diskusia. To ma ako bývalého politika, ktorý túto tému začal na Slovensku presadzovať, naozaj teší.

Pripomeniem, že pod rodičovským bonusom, ako o ňom štrnásť rokov hovorím, chápem prídavný dôchodok, ktorý na rozdiel od doterajšieho nesúvisí s tým, koľko dôchodca odvedol na odvodoch do štátneho systému dôchodkového zabezpečenia, ale závisí od toho, koľko odvádzajú jeho deti. Verzií rodičovského bonusu možno navymýšľať desiatky. V medzirezortnom konaní je už verzia, podľa ktorej pracujúce deti môžu prispieť svojim rodičom – dôchodcom, čiastkou, ktorá predstavuje 5 percent ich odvodov, každému rodičovi po 2,5 percenta. Pritom tým deti nijako neohrozujú výšku svojho vlastného budúceho dôchodku. Túto verziu podporujem.

V názore na bonus platí rozpor medzi názormi širokej verejnosti, ktorá bonus väčšinou podporuje, a názormi ekonómov, ktorí v diskusii zase väčšinou bonus kritizujú. Nič proti kritike, ale bolo prekvapujúce, ako nekvalifikovaná oná kritika často bola. Na Štandarde som za uplynulé mesiace bol nútený často uvádzať tvrdenia kritikov na pravú mieru.

Dnes v tom pokračujem a reagujem na dva články. Prvý je článok Tomáša Hellebrandta s názvom Dôchodkové kasíno na Postoji z 23. augusta.

Argumenty poslabšie

Hellebrandt začína o bonuse takto: „Najväčšiu pozornosť púta výsledná pol miliardová sekera v prvom dôchodkovom pilieri.“ Moju pozornosť už dávnejšie púta fakt, že kritici bonusu, ktorí si dávajú k menu označenie „ekonóm“, mávajú značne nepresné informácie o nákladoch na bonus.

Zavedenie bonusu znamená zvýšenie dôchodku rodičom pracujúcich detí v objeme 650 miliónov eur. Isteže ešte nie je zrejmé, kde sa celá potrebná suma nájde, ale spolovice je už nájdená. Zvýšená úmrtnosť na COVID-19 znamená úsporu na starobných dôchodkoch 300 miliónov eur ročne. Tá úspora nastáva už v tomto roku, pričom bonus sa má zaviesť až od roku 2023. To znamená, že už teraz má minister Krajniak peniaze, aby sa zaplatil bonus v aspoň polovičnej výške 2,5 percenta. Mimochodom, pred rokom vláda zrušila bankový odvod, čím prišla o príjem 300 miliónov, pričom nikto nespomínal sekeru v štátnom rozpočte. Že by vláda bankám 300 miliónov dopriala a rodinám s deťmi nie?

Rozpočtový argument teda nie je až taký dramatický. Potom Hellebrandt ponúka štyri argumenty proti celkovej filozofii bonusu.

Otcovia si vraj bonus nezaslúžia

Prvým je námietka proti tomu, aby bonus dostávali i otcovia, nie iba matky. Argumentuje sa tým, že iba tie majú v dôsledku rozhodnutia pre deti zabrzdenú pracovnú kariéru, a preto nižší plat a potom i dôchodok.

Problém, že čím viac detí matky majú, tým majú nižší dôchodok z priebežného piliera, by tu bol aj v časoch bez demografickej krízy. Ale s demografickou krízou je tu ešte iný, významnejší problém dôchodkov. Demografická kríza znamená, že relatívne klesá priemerný dôchodok v pomere k priemernému platu v národnom hospodárstve. Pred tridsiatimi rokmi bol priemerný dôchodok 50 percent z priemerného platu, v roku 2017 to bolo už iba 42 percent a bude klesať ďalej. Vlády sa tým vôbec netaja. Ešte minulá vláda v Národnom programe reforiem 2018 uvádzala, že do roku 2070 ten pomer poklesne až na 35 percent. Lebo je málo detí.

Prečo majú relatívne znižovanie dôchodkov oproti platom rovnako znášať tí, čo deti majú a na ich výchovu minuli veľa svojich prostriedkov, aj tí, čo ich nemajú alebo ich majú málo? Veď to nedáva zmysel. A o tú výchovu či už v domácnosti alebo zarábaním v práci sa zaslужujú otcovia i matky. Preto tu má byť rodičovský bonus pre matky i otcov.

Argument „zabudnutých rodičov“

Tomáš Hellebrandt považuje za problém, že zákon nemyslí na rodičov nepracujúcich invalidov, rodičov detí, ktoré zomreli, a rodičov detí, ktoré pracujú v zahraničí.

Navrhovaný zákon rodičovským bonusom odmeňuje rodičov v dôchodkovom veku za to, že nimi vychované deti dnes plnia pokladnicu Sociálnej poisťovne. Neodmeňuje toho, koho deti do slovenskej Sociálnej poisťovne odvody neodvádzajú. Ide o princíp zásluhovosti. V tomto zmysle sa nezabúda na nikoho.

K rodičom 300-tisíc detí, čo od roku 2004, ako uvádza pán Hellebrandt, odišli pracovať do zahraničia, poznamenávam nasledovné. Niektorí rodičia by bonus nedostali, ani keby to dieťa pracovalo na Slovensku, lebo ešte nemajú dôchodkový vek. A niektorí, keď budú v dôchodkovom veku, ho v prípade schválenia dostávajú budú, keď sa to dieťa vráti pracovať na Slovensko, čo sa tiež bežne deje. A verte, že to tých rodičov poteší. A ak dieťa pracuje v zahraničí natrvalo, nie je preň žiadny problém, aby rodičovi primerane pravidelne prispievalo dobrovoľne. Myslím si, že by sa takáto zvyklosť rýchlo rozšírila automaticky. A vznikla by z toho vysoko pozitívna kultúra.

Navýše, predstavte si manželov v dôchodkovom veku, ktorí majú tri pracujúce deti, z toho jedno v zahraničí. Za to jedno by bonus nedostali, ale za tie dve áno. Potešilo by ich to. Pán Hellebrandt navrhuje, aby nedostali nič.

V uplynulých rokoch som pracoval aj s verziami bonusu, v ktorých by sa neprihliadalo na to, či a kde dieťa pracuje a koľko zarába, ale bonus by sa stanovil pevným, jednotným príplatkom k dôchodku za každé narodené dieťa. Sú krajiny, kde by najjednoduchším riešením bolo toto. Problémom je, ak sa v krajine nachádza nejaká celistvá skupina ľudí, v ktorej je rozšírená neschopnosť vychovávať deti tak, aby sa uplatnili na trhu práce. Z toho dôvodu sa v prípade Slovenska prihovám za striktný princíp zásluhovosti v zmysle, že prispievanie dieťaťa do Sociálnej poisťovne nie je iba udalosťou, ku ktorej pravdepodobne dôjde, ale je udalosťou, ktorá už nastala.

Pristavím sa pri rodičoch s postihnutým dieťaťom, ktoré nikdy nebude pracovať. O týchto prípadoch som tiež v minulosti veľa premýšľal. Domnievam sa, že v niektorých prípadoch by mohli tiež dostať istý príplatok k dôchodku, nie však v logike rodičovského bonusu, ktorá je založená na zásluže o udržanie dôchodkového systému. Mohli by ho dostať na základe princípu solidarity. Ak by zákon o bonuse prešiel, prijať vzápätí takúto úpravu by nebol žiadny problém. Toto je môj osobný názor, ktorý ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny môže a nemusí zdieľať. V tejto chvíli treba brániť samotnú podstatu rodičovského bonusu, lebo na ňu sa útočí ako na takú.

Exkurzia do genetiky

Ak som predošlému argumentu pána Hellebrandta venoval značný priestor na moju odpoveď, jeho tretiemu argumentu sa pre jeho krkolomnosť dlho venovať nebudem. Pán Hellebrandt v podstate tvrdí, že rodičia nemajú žiadnu zásluhu na tom, že z ich detí vyrástli pracovníci zarábajúci všetkým na dôchodky. Pretože tie deti proste mali po rodičoch dobré gény, takže rodičia nemajú žiadnu zásluhu.

Navrhujem ignorovať gény a všimnúť si, že tí rodičia za výchovu detí platili svojím časom a peniazmi a v tom je ich zásluha. A všimnúť si, že deti svojich rodičov milujú, preto je miera ich altruizmu voči rodičom vyššia ako miera ich altruizmu voči anonymným príslušníkom masy ostatných dôchodcov. Preto treba rodičovský bonus, aby mohli deti v čase demografickej krízy pri financovaní dôchodkov najprv máličko uprednostniť svojich vlastných rodičov a až potom všetkých ostatných. Čo to má s génmi?

A napokon rodičia ako hrozba pre deti

Ak prvé dva argumenty boli slabé, tretí krkolomný, ten štvrtý je už len smiešny. Hellebrandt vidí v bonuse hrozbu, že rodičia budú sebecky motivovať deti k výberu povolania s lepším zárobkom. No iste, čo by sme si počali bez propagandy o tom, aké je pre deti rodina nebezpečným miestom, kde hamižní rodičia krivia individualitu detí. Zrovna v dnešnej dobe rodičia hovoria deťom do toho, čo majú ísť študovať... Ach! Do výberu povolania rodičia deťom hovorili skôr v minulosti, vývoj už dávno ide opačným smerom.

Patologické prípady rodičov sa vyskytujú aj bez rodičovského bonusu. Drvivá väčšina rodičov svoje deti miluje. Inak, pri úvahách o bonuse som sa niekedy prikláňal i k tomu, že by bonus za dané dieťa bol síce počítaný ako určité percento z odvodov odvedených dieťaťom (ako to Krajniakov zákon navrhuje), ale bol by zároveň zhora ohraničený nejakou pevne danou sumou. To znamená, že od istého príjmu dieťaťa by sa už bonus pri ďalšom raste príjmu dieťaťa nezvyšoval. Obavy pána Hellebrandta by to vyriešilo. Samozrejme, tieto úvahy som nevedol preto, že by som zdieľal jeho obavy, ale chápal som to ako ďalší prejav solidarity s ľuďmi s nižším dôchodkom.

Pán Hellebrandt končí tvrdením, že rodičovský bonus vlastne nie je ani prorodinný. Ak nezobrať rodinám 650 miliónov eur ročne, ale im ich ponechať, nie je prorodinné, tak potom už možno tvrdiť čokoľvek. Niektorí by naozaj rodičovský bonus utopili v lyžičke vody.

Návrh bývalého ministra Jozefa Mihála

V Hospodárskych novinách 24. augusta reagoval na tému rodičovského bonusu bývalý minister práce a sociálnych vecí Jozef Mihál v článku Lepšie riešenie ako rodičovský bonus. Oceňujem konštruktívny tón a vecnosť článku. V zásade navrhuje zvýšiť dôchodky matiek výrazným zvýšením ich osobného mzdového bodu počas výchovy detí.

V čom je rozdiel oproti Krajniakovmu návrhu? V troch veciach.

Po prvé, zlepšenie sa navrhuje len jednému rodičovi. Náš návrh navrhuje bonus pre oboch rodičov, v polemike s argumentom č. 1 pána Hellebrandta vysvetľujem, prečo je to správne.

Po druhé, podľa nášho návrhu bonus dostávajú len rodičia, ktorých deti naozaj prispievajú svojimi odvodmi do dôchodkového systému. Podľa návrhu pána Mihála by sa zvyšovali dôchodky aj rodičom, ktorých deti nepracujú. V polemike s argumentom č. 2 pána Hellebrandta vysvetľujem, prečo by to mohol byť problém.

Po tretie, je užitočné vedieť presnú informáciu, koľko z celkového dôchodku je tá suma, ktorá sa odvíja od detí. To bonus umožňuje, návrh pána Mihála nie. V podstate aj jeho myslenie smeruje k všeobecnému konceptu rodičovského bonusu, ale samotný bonus je v jeho návrhu zašmodrchane ukrytý.

A ešte poznámočka.

Trochu úsmevne pôsobí Mihálova zmienka, že jeho riešenie bude menej zaťažovať verejné rozpočty. Čo iné tým chcel povedať, ak nie to, že rodinám navrhuje ponechať menej, ako navrhujeme my?

Nuž, a čo je podstatné, Mihálove úvahy sú len trochu načrtnuté. Na presnú špecifikáciu koncepcie bonusu mal každý roky času. Náš návrh je napísaný a je v medzirezortnom konaní.